

LA GASCONHA : EMIGRACION, IMMIGRACION E EXÒDE RURAU

4 - ISTÒRIA - ELEMENTS PER UA ISTÒRIA DE LA GASCONHA

De tostemps enlà la Gasconha, coma totas las autas regions çaquelà, estoc ua tèrra d'emigracion e d'immigracion. Quan lo Cesar descrivèva l'Aquitània com ua entitat a despart dins la Gaula, ua espècia de « Far West » de la romanitat, la Gasconha n'ei pas un « cuu-de-sac » enter la Mar Grana, los Pirenèus e Garona.

Partim ...

sus la Tenaresa, aquera rota de transumància coneishuda desempuish le neolitic qui permet aus tropèths e aus aulhèrs de religar los Pirenèus a las Lanas girondinas sense traversar nat arriu.

Empruntem ...

los Camins Jacaires (Santiago de Compostela) qui permèten aus romius pedanhs de religar l'Euròpa deu nòrd a la Galícia espanhòla.

Espiem ...

las cordèras qui permetèvan de passar en Espanha deu temps de la Dusau Guèrra mondiala tà escapar a la barbaria nazia e aus vichistes e eventuaument juntar la Resistancia. Rotlem uei lo dia sus las rotas qui vesen los estivaires se desplaçar cap a la Mar Grana o los esquaires cap aus Pirenèus, Pirenèus qui dinc un periòd recent (mitat deu sègle XXau) èran un passatge enter vesins deu nòrd e deu sud meilèu qu'ua termièra clavada.

LA GASCONHA ESTOC TANBEN UA TÈRRA D'EMIGRACION.

Orsalhèrs

Sense òrdre cronologic, parlem deus « **Orsalhèrs** »aqueths Ariegés qui dinca la Premèra Guèrra mondial gahavan orsets orfeans, lor aprenèvan lo « mestièr » e los hasèvan lo lors companhs d'espectacle e de viatge dins la França, l'Euròpa lhèu lo Monde, enquèra a còps qualificat de Navèth quan parlavan de las Americas. Après, la demanda èra tau que beneficiaràn de "cordèras russas" de hornidors d'orsets.

Capdèths de Gasconha

Parlem de'us qu'apèran los « **Capdèths de Gasconha** »qui fauta, d'aute avenidor o possibilitat de maridatge, venguèvan militaris reputats au servici deus poderós qui los pagavan : per la guèrra de Cent Ans, un còp deu costat deus Anglés, un còp deu costat deus Francés, mès tostemps Gascons.

Mosquetàris deus reis de França

Parlem enquèra deus **Mosquetàris deus reis de França** dab la legènda romançada ei mei flatosa que non pas la trista vida de mercenàris ; o d'aqueths autes gascons « deu pòble » venguts Generaus o Manescaus deu Napoleon 1er, lhèu vengut Rei de Suèda com lo paulin Bernadotte.

aventurèrs deu quotidian

D'autes « **aventurèrs deu quotidian** » an traversat l'Atlantica tà cercar ua vida mei bona cap aus espacis americans deu nòrd o deu sud a conquesir e a còps hèr fructificar o en desvolopar los mestièrs de l'ostaleria e de la restauracion a New-York per exemple a la debuta deu sègle XXau. Daubuns « tornavan au país » fortuna hèita.

Lo pic demografic serà tocat per la mitat deu sègle XIXau (*per exemple lo Gèrs comptava 314 000 abitants quan se'n vei a tocar los 190 000 uei lo dia*).

La perta de poblacion aurà mantuas rasons : la crisa deu filloxèra qui guasta las vinhas, regde presentas, a la debuta deu sègle XXau, la Prumèra Guèrra mondial qui asseca la trenca d'atge deus gojats enter 18 e 30 ans. L'arribada de man d'òbra « estrangèra » permetrà lo manteng de l'activitat economica : familhas italianas dins lo Gèrs per exemple tà trabalh agricòl, familhas polonesas tà bastir los barratges pirenenes, familhas espanòlas vengudas per rasons economicas puish politics après la « Guerra Civil » de 1936, poblacions qui hugivan la guèrra dins lo Nòrd de la França en 1940, familhas portuguesas, magrebinas per hèr còrda e enfin ua immigracion « mei aisada » de familhas qui se venguen installar en Gasconha tà profiter de la sua doçor de víver o enquèra l'instalacion de familhas qui hugen las persecucions o las misèrias d'autas partidas deu Monde.

L'occitan de Gasconha qu'a soent jogat lo son ròtle de lenga « pont » dab las autas lengas latinas de las familhas qui s'installavan.

Las reestructuracions deu modèlè paizan après las annadas 1970 qui hèn passar l'agricultura d'ua policultura alimentària qui hè viver o subvívèr mantuas familhas a ua poliproduccion intensiva qui necessita mensh de man d'òbra an amiat a un exòde rurau massiu : desplaçament cap aus centres urbans (Tolosa, Bordèu, Tarba) e los lors bacins industrials (aeronautica, armament...) en deishar territòris bèths se despoblar dab ua poblacion qui's hè vielha.

Assistam a ua metropolizacion autorn de las vilas bèras que caleré contrabalançar en manténguer servicis publics, mejans de transpòrts, mòdes de vita e de produccion qui perméten a tota la populacion de profitar d'aqueths espàcis.

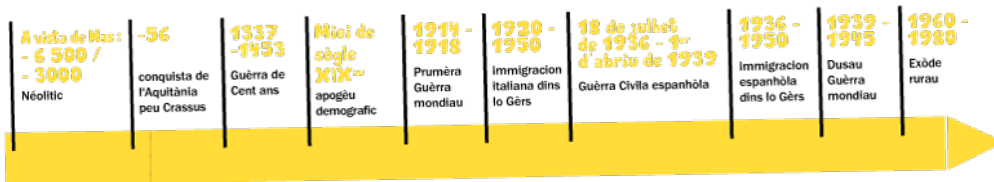
La Gasconha saboc profitat de tots aqueths movements e la populacion actuau qu'ei gessida d'aqueths enriquiments successius.

Per acabar sus un clunhet, notem que la rota qu'empruntan los troces de l'Airbus A380, floron de la modernitat e de l'industria aeronautica europenca tà juntar Bordèu a Tolosa ei la rota qu'utilizavanjà los romans dus millenàris i a, plan longtemps abans las autorotas.

Los films "L'orsalhèr" deu Jean Fléchet ; Farrebique e Biquefarre deu Georges Rouquier.

L'article : Depuis Ercé, les Bénazet ont conquis l'Amérique

FRISA CRONOLOGICA

LEXIC

EMIGRACION

hèit de quitar lo son país o lo lòc de vita de la familha per huir un conflicte, la misèria...

IMMIGRACION

hèit d'èintrar dins un país, ua region diferenta per i demorar temporarament o definitivament.

QUESTIONS

Cerca la definicion de la "metropolizacion".

ACTIVITATS

Comparar lo nombre deus mòrts suu monument aus mòrts deu ton village dab la populacion de l'epòca.

Familhas de qui lo nom figura suu monument e son enquèra presentas dins le vilatge uei ?

CE PROJET A ÉTÉ FINANCÉ AVEC LE SOUTIEN DE LA COMMISSION EUROPÉENNE

ACPPG
Editions ACPPG